

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

קא.

עין משפט נר מצוה

א א מיי פכ"ט מהלכות שנת הלכה ט סג עשין טע טור ש"ע א"ח סימן רכ"ט:
 ב מיי וסג טס טע ט"ז מהלכות רעב סעף א:
 ג טס סעף (ב) [1]:
 ד מיי פ"א מהלכות ז"ית הלכה יג סג עשין טו ש"ע א"ח סימן טו סעף א:
 ה ה מיי פ"ד מהלכות חטאת הלכה ט סג עשין ה טור ש"ע א"ח סימן מרעב סעף א:
 ו פ"א מהלכות שבת הלכה ה סג לאוין סה ט"ז א"ח סימן של סעף א:

אף ידי קידוש לא יצאו. לאין קידוש אלא במקום סעודה משום דכתיב וקראת לשבת עונג. כלומר במקום קריאת קידוש שם תהא עונג:
ולשמואל למה לא יקדושי בני בנישאתא. לרז נריך לקדושי בני בנישאתא להאיא כל אותם שאין להם בני צית שלא ינטרכו לקדש בנישאתא:
דאבלו ושתו וגו בני בנישאתא. ואת והא אמרי צפ' בני העיר (מגילה דף כח.) צתי כנסיות אין אוכלין בן ואין שומין בן אע"ג דאכליה ושחיה של מלוה מותר כדאמרי זירושלמי שהיו אוכלים שם בקידוש החדש וגם עכשיו נוהגין לשמות כוס הדללה וצריית מילה מ"מ שאינה של מלוה ושינה אסור ואפי' בשל צבל אין אוכלין בן דקאמר התם רבינא ורז אלא צר להבזה שלא היו רוצים ליכנס בצית הכנסת מפני הגשמים אי לאו משום דשמעתא צעיל ללותא והא דקאמר התם צתי כנסיות של צבל על מנאי עשיון היינו לאחר שיתרבו שאין נוהגין בן קדושה ו"ל דללו דוקא צתי כנישתא אלא חדרים שהיו סמוכין לצית הכנסת קרי צתי כנישתא ומשם דממקום למקום צד צית כשדעמו לאכול במקום אחר יש קידוש כו' אתי ספיר:

קידוש אלא במקום סעודה. ואם קידש ולא סעד לא יא לא ידי קידוש: **ממקום למקום.** מצית לעליה לא נריך לחזור ולקדש אם קידש שבת צבית והלך לאכול בעליה: **דילמא מיטעקרא לנו שרגא.** ולא תכלול ואפי' אתם הולכים לישן בלא אכילה בקידושא דהכא לא נפקיתו ידי קידוש א (היום) לאין קידוש כו': **כל מיני דמר. רבה.** כחומרי תלת דעביד לקולא עביד. צר מהני תלת דעביד לקולא כשמואל: **קולי דרב.** כגון קידוש לא עביד: ה"ג ורבי יוחנן אמר אף ידי יין נמי יא: אחד שינוי יין. שהביאו לו יין מחצית אחרת:

רשב"ם

אף ידי קידוש לא יא. כדפרשינן טעמיה לקמיה אין קידוש אלא במקום סעודה דכתיב (ישעיה נח) וקראת לשבת עונג במקום שאתה קורא לשבת כלומר קרייה דקידוש שם תהא עונג ומדרש הוא. אי נמי סברא היא מדאיקבע קידוש על היין כדמניא לקמן (דף קו.) זוכרנו על היין מסתמא על היין שצבעת סעודה הוקבע דחשיב: **אין קידוש אלא במקום סעודה.** ואם קידש ולא סעד צלותו מקום לא יא ידי קידוש: ה"מ. לאין קידוש אלא במקום סעודה אלא מצית לצית אצל ממקום למקום מצית לעליה א"ל לחזור ולקדש: **איטעקרא ליה שרגא.** נפל הנר וכבדו קודם שאל: **לני גנא דרבה כריה.** צית חופת בנו שהיו שם נרות דולקין צבית השמחה: **מר. רבה:** כי הוה מקדש. ואנו רוצין היינו ליפטר משם וליך לציתנו: **דילמא מיטעקרא לנו שרגא.** ולא תכלול ואפי' אתם הולכים לישן בלא אכילה בקידוש דהכא לא נפקיתו ידי קידוש כו': **כל מיני דמר. רבה:** **מסוין מצד צבא.** מתירין צבית של טלית זו וצומין אותם לטלית אחרת: **מדליקין.** מנר חנוכה לנר אחרת של חנוכה וא"ל להדליק נר אחרת שאינה של חנוכה: **הולכה כר"ש בגרייה.**

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה והלכה כ"ש וכו' כשמואל לקולא בקולי דרב כגון קידוש לא עבוד ואפי' דמנא העושה כב"ש כ"ל ומצית כחומרי נמחק:
 (ב) תוס' ד"ה ורבי יוחנן וכו' דפרשינן לעיל. ל"ב צמתי ד"ה לא נפקיתו:

מוסף רש"י

כל מיני דמר. רבה צר נמנו (שבת כב.) מתירין מברב לבבד. להטיל צבית מטלית יין לטלית פהש וצממות (מ"א) משה טעמא דמנא דלפני (שבת כ"ב.) מנר לנר. דמטוה (ש"ס.) והלכה כר"ש בגרייה. דאמר דבר שאין ממכין מותר ואפי' דקעביד חרין והו מולתה דחורס או צונה ומשום דהילכתא כרז צבית אלא כגולה הש"ס בן מנר חנא. נקטינא גבי הדדי (ש"ס.)

מוסף תוספות

א. וניששו מהן מה שרצו לבד פקחות ראש. מוס' כ"ג א: אבל בשבועין אין גנאי מועיל. מוס' ר"פ. ב. ואידי דשינוי לבי כנישתא. מוס' הר"ש. ג. דמשמע אפי' בבית אהת. ט"ז. ומוטפף היה מברך על כל אחד ששא משובח הוא. מוס' צרכות עט: א. והטוב לירידה והמטיב לאחרני. מוס' ר"פ. ו. ולכן נתקנה על היין שהוא ארום כמו דם ועוד זכר לצבירת כרמיהו. ט"ז.

רבינו חננאל

אפי' ידי קידוש לא יצאו. אלא צריך לקדש בביתו ולברך נמי בורה פרי הגפן. ורב מאחר שיצא ידי חובתו בבית הכנסת למה ליה למתור לקדושי בביתו. ואמרין להוציא בני ביתו. ושמואל מאחר שאין אדם יוצא בקידוש של בית הכנסת למה ליה לקדושי בכנסת. ואמרין לאפוקי אורחין דאכלי בבנישאתא. וקיימא לן בהא שמואל דאין קידוש אלא במקום סעודה. סבור מינה גני מילי אביית לבית. אבל מפנה לפנה בחד ביאת לא. ואסיקנא דשמואל אפי' מאריצא לאיגרא הוה הדר מקדש. ואף רב הונא סבר אין קידוש אלא במקום סעודה. דרב הונא קדיש בעא למילא אתעק שרגא. עולוה למנאי לב בנייה דרבה בריה. וקדיש ואכיל. ואף רב סבר אין קידוש אלא במקום סעודה. דאמר (רב הונא) [אבין] כי היינו בי מר הוה מקדש והוה אמר לן טעימו מידי הכא דילמא אדאוליתו לארשפיוכו אתעקרא לכו שרגא ובקידושא דהכא לא נפקיתו דאין קידוש אלא במקום סעודה. איני והאמר אביי כל מילי דמר. הווא רבה בר חנניו ורבה. עביד רב, בר מהני תלת דעביד כשמואל. מתירין הצבית מבגד לבגד. ותולין אותו לבגד אחר. ומדליקין מנר לנר. של חנוכה. והלכה כו' שמעון בגרייה. דתניא [א] גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חרין. ואין עבד בהא כשמואל. ואסיקנא כחומרי דרב עביד כותיה כקוליה לא עביד. והכא מיקל הוא.

אבל במקום אלא בחד ביאת. פי' מתור לצית או מצית לעליה כמו מאיגרא לארעא אצל מפינה לפינה יש קידוש כי היכי דלא תשוב שינוי מקום צמון ולקמן גבי שינוי מקום דקאמר לא שנו אלא מצית לצית ומיניהו שני מקומות צד צית קרי ליה מצית לצית ומיניהו י"ס דגרסי' הכא מפינה לפינה כו'.

טעימו מידי. נראה דהיינו טעימת לחם כדאמרין צפ"ג דשבוט (דף כג.) כדאמרי אינשי ניטעום מידי ואולי ואלו ושמו

ואם מועיל מיני תרגימא להשלים א' סעודות שבת כמו צסוכה היינו דוקא כסעודה שלישיית אצל לא כסעודת ערבית ושחרית שהם עיקר כבוד שבת: **ובקידושא דהכא** אלא נפקיתו. ומה שלא היה מקפיד על סעודה שבת שלא לאכול בלא נר כרפי' כגונטרס היינו משום שיוכלו לעשות למחר שלם סעודות או שמה יוכלו לאכול במקום שיש שם נר ואין יין: **מתירין מבגד לבגד.** ואפי' דשמואל אית ליה צפ' התכלת (מנחות דף מ"א.) כלי קופסא חייבין צבית מודה אם אין צבית לכל בגדיו שחיה צבית מצד שמניעו ליתן צבג שרובה ללבוש ומהא המלוה עליו: **והלכה כר"ש בגרייה.** קשה מיפוק ליה משום דרבי יוחנן סבר כר"ש דפריך צמנה דוכתי (שבת דף פ"א:) והא א"ר יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן נזיר חופף ומפספס כו' אלמא ס"ל דדבר שאין מתכוין מותר י"ל שמה רבי יוחנן לא סבר לא כוותיה בגרייה לפי שקרוב לעשות חרין דומי לפסקי רישיה: **ורבי יוחנן אמר אף ידי יין יצאו.** ומיירי ששמו בצית הכנסת אע"ג דלענין קידוש יא ששמיעה כרפי' לעיל (א) לענין יין לא פטור אלא שמה דהו הפסק כדאמרי צפ' כ"ז מצרכין (צרכות דף מ.) גבי המוציא שאם הפסק שריך לחזור ולברך: **שינוי יין א"צ** צברך. מיהו הטוב והמטיב כריך לברך כדאמרין צברוה (שם דף נט:) ופי' רש"ם דווקא היכא דמשבח מן מצרכין דקאמר אלא צר רב הונא אמר יין חדש וישן כריך לברך שינוי יין אין כריך לברך שינוי מקום כריך היסח הדעת כמו שהוה שינוי מקום משמע שרובה לומר דיין חדש וישן כריך לברך לפי שהישן טוב מן החדש אצל שינוי יין כסתם אין כריך לברך כיון שאין ידוע שהשי משבח מיהו עובדא דבתר הכי פליג עליה דקאמר דעל כל חצית וחצית מצרכין מה היה מצרכין רבי יחזק בשם רבי ברוך הטוב והמטיב משמע בכל ענין אפילו מטבא לבישא מיהו יש לחמות שהיה מצרכין לפי שלא היה מכיר צ' אצל אם ידוע שהשי גרוע לא וגרעה דאפילו השני גרוע מצרכין דעל ריבוי יינות הוא מצרכין ובלבד שלא יהיה האחרון רע יותר מדאי שאין יכולין לשמותו אלא מדוחק ונריך לברך הטוב והמטיב צין בשעת סעודה צין שלא בשעת סעודה ויחד אין כריך לברך אי ליכא אחרינא צדיה דמוכח צברוה (שם) דווקא ציין מצרכין לפי שצבולו כרמיהו צדמיהו של ישראל והטוב שלא יחזירו והמטיב שניתנו לקבולה [ועיין תוספות צרכות נט: ד"ה הטוב]: